М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството

1. Въвеждане в българското законодателство на Директива (ЕС) 2026/470 на Европейския парламент и на Съвета от 24 февруари 2026 година за изменение на директиви 2006/43/ЕО, 2013/34/ЕС, (ЕС) 2022/2464 и (ЕС) 2024/1760 по отношение на някои изисквания за отчитане на предприятията във връзка с устойчивостта и някои изисквания за дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта

▪ **Причини, които налагат приемането на законопроекта**

От 18 март 2026 г. е в сила Директива (ЕС) 2026/470 на Европейския парламент и на Съвета от 24 февруари 2026 година за изменение на директиви 2006/43/ЕО, 2013/34/ЕС, (ЕС) 2022/2464 и (ЕС) 2024/1760 по отношение на някои изисквания за отчитане на предприятията във връзка с устойчивостта и някои изисквания за дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта (**Директива (ЕС) 2026/470**). Директивата беше приета в резултат от идентифицираната от Европейската комисия необходимост за опростяване на законодателството, включително по отношение на изискванията за отчитане на устойчивостта съгласно Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия и за изменение на Директива 2006/43/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директиви 78/660/ЕИО и 83/349/ЕИО на Съвета (Счетоводната директива).

Основна цел на Директива (ЕС) 2026/470 е опростяване на европейското законодателство, чрез което ще се намали административната тежест и ще се създаде по-благоприятна бизнес среда. По отношение на счетоводното законодателство, с Директивата се стеснява обхвата на задължените за отчитане на устойчивостта предприятия, като в него вече попадат само тези предприятия, които към края на отчетния период надвишават едновременно нетни приходи от продажби от 450 млн. евро и средна численост на персонала 1 000 души за отчетния период. Предприятията майки изготвят консолидиран отчет на устойчивостта, ако на консолидирано ниво надвишават едновременно посочените два критерия.

Директивата предвижда и нови хипотези за освобождаване или опростено докладване, от които предприятие майка може да се възползва:

1) когато има промени в състава на групата (новопридобито или напуснало предприятие), предприятието майка може да не включи информация за новопридобитото или напусналото групата предприятие в консолидирания отчет за устойчивостта за съответния отчетен период;

2) когато предприятие майка е финансово холдингово дружество, то може да не изготви консолидиран отчет за устойчивостта при условие, че неговите дъщерни предприятия имат бизнес модели и дейности, които са независими едни от други.

Променят се също и критериите относно задължението на дъщерно предприятие или клон да публикува (консолидиран) отчет за устойчивостта от името на крайно предприятие майка (съответно предприятие), регулирано от законодателството на трета държава. Новите критерии са, както следва:

1) за дъщерното предприятие или за клона – за предходния отчетен период то трябва да надвишава 200 млн. евро нетни приходи от продажби;

2) за предприятието, регулирано от законодателството на трета държава – за всеки от последните два поредни годишни отчетни периода показателите на това предприятие трябва да надвишават 450 млн. евро нетни приходи от продажби в ЕС.

Директивата въвежда „защита“ за част от предприятията, които са във веригата на стойността на отчитащите се предприятия, а именно за тези, които към края на предходния отчетен период не надвишават средна численост на персонала от 1 000 души за отчетния период („защитени предприятия“). Когато отчитащите се предприятия изискват информация от предприятията в тяхната верига на стойността, те не могат да изискат от защитените предприятия информация, която е извън обхвата на доброволните стандарти. В случай че отчитащо се предприятие изиска информация, която надвишава е над посоченото в доброволните стандарти, то информира защитеното предприятие относно информацията, която е извън обхвата, както и правото на защитеното предприятие да откаже да я предостави. Предоставената защита е единствено по отношение на отчитането на устойчивостта, като не засяга други задължения за предоставяне или споделяне на информация, произтичащи от закон или от правото на Европейския съюз.

Разширява се кръга на информацията, която може да не бъде включена в отчета по устойчивостта от отчитащото се предприятие – с информация, чието оповестяване сериозно би засегнало търговската му позиция, както и информация, която може да се определи като търговска тайна по смисъла на Директива (ЕС) 2016/943 и информация, която би накърнила неприкосновеността на личния живот на физическите лица или сигурността на физическите или юридическите лица.

Директива (ЕС) 2026/470 дава правна възможност на Европейската комисия да приеме делегиран акт за опростяване на европейските стандарти за отчитане на устойчивостта, приети чрез Делегиран регламент (ЕС) 2023/2772 на Комисията от 31 юли 2023 година за допълнение на Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета чрез стандарти за отчитането във връзка с устойчивостта. Европейската комисия вече одобри и доброволен стандарт за отчитане, където е посочена информацията, която отчитащите се предприятия могат да искат от защитените предприятия. Очаква се преразгледаните стандарти да влязат в сила до края на тази година. С цел намаляване на допълнителни данни за отчитане (datapoints), директивата отмени задължението на Комисията да приема секторни стандарти като вместо това, при необходимост, ще публикува специални секторни насоки, които да улесняват прилагането на стандартите за даден сектор.

Директива (ЕС) 2026/470 дава възможност на държавите членки да освободят от задължението за отчитане на устойчивостта предприятията от т. нар. „първа вълна“, които не покриват новите критерии, за отчетните 2025 г. и 2026 г.

Съгласно Директивата, държавите членки могат да въведат освобождаване на членовете на административните, управителните и надзорните органи на дадено предприятие, действащи в рамките на предоставените им с националното право правомощия, да не носят колективна отговорност само по отношение на изготвянето на (консолидирания) доклада за дейността в изискуемия формат. Не е предвидено освобождаване от отговорност относно публикуването на докладите в съответния формат.

Република България е задължена да транспонира в националното си законодателство разпоредбите на Директива (ЕС) 2026/470, отнасящи се до отчитането на устойчивостта, в срок до 19 март 2027 година.

- **Целите, които се поставят**

Основната цел на законопроекта е чрез транспониране изискванията на Директива (ЕС) 2026/470 да се постигне хармонизиране на Закона за счетоводството с измененията в Счетоводната директива. По този начин, освен че ще се изпълни задължението на Република България за транспониране на разпоредбите, ще се постигнат и целите, заложени в самата Директива, а именно опростяване на регулаторната рамка и намаляване на административната тежест. В допълнение, въвеждат се и измененията в Директива (ЕС)

2022/2464 чрез освобождаване на предприятията да изготвят отчет за устойчивостта за 2026 г., ако не отговарят на новите критерии.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени в Закона за счетоводството не са свързани с разходи за данъчно задължените лица и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

С приемането на направените предложения за изменение и допълнение на Закона за счетоводството България ще изпълни ангажимента си за въвеждане в българското законодателство на чл. 2 и чл. 3 от Директива (ЕС) 2026/470. По този начин се осигурява изпълнението на ангажимента по транспониране на чл. 2 и чл. 3 от Директивата в посочения за това срок, както и условия за постигане на заложените в нея цели.

Предложените промени намаляват административната тежест спрямо съществуващите до момента правила като се стеснява обхвата на задължените предприятия, опростяват се изискванията за отчитане на устойчивостта и се въвежда защита за предприятията във веригата на стойността на отчитащите се предприятия.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направеното предложение се въвеждат разпоредби на чл. 2 и чл. 3 на Директива (ЕС) 2026/470. Разпоредбите на тези норми на директивата следва да бъдат въведени в националното законодателство, не по-късно от 19 март 2027 година.

Законопроектът не трябва да бъде нотифициран преди приемането му в съответствие с Директива (ЕС) 2015/1535 на Европейския парламент и на Съвета от 9 септември 2015 г., установяваща процедура за предоставянето на информация в сферата на техническите регламенти и правила относно услугите на информационното общество.

2. Прецизиране на разпоредби на Закона за счетоводството

2.1. Относно обхвата на задължените по закона лица

▪ **Причини, които налагат приемането на законопроекта**

В чл. 2 от Закона за счетоводството са посочени лицата, за които законът е приложим, като в т. 2 са посочени юридическите лица с нестопанска цел. С оглед прецизиране на разпоредбата, по подобие на клоновете на чуждестранните търговци, със законопроекта се предлага добавянето и на клоновете на чуждестранно юридическо лице с нестопанска цел.

▪ **Целите, които се поставят**

Прецизиране на обхватът на задължените по Закона за счетоводството предприятия.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени не са свързани с разходи за данъчно задължените лица и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

Внася се яснота по отношение на приложното поле на Закона за счетоводството.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направените предложения не се транспонират актове на Европейския съюз.

2.2. Относно определението за „нетни приходи от продажби“ “ и „средна численост на персонала за отчетния период“

▪ **Причини, които налагат приемането на законопроекта**

Констатирана неточност на дефиницията за „нетни приходи от продажби“ от гледна точка на прилагането на Директива 2013/34/ЕС по отношение на отчитането по устойчивостта. Дефиницията е допълнена за предприятията по чл. 52б, като се имат предвид предприятията от трети държави.

Установена е необходимост от уточняване на обхвата на понятието за средна численост на персонала за счетоводни цели. Показателят стана основен при определянето на предприятията като отчитащи се или защитени във връзка с преразгледаните правила за отчитането на устойчивостта. С оглед на голямото значение на този показател при определянето на правата и задълженията на предприятията, Европейската Комисия счита, че биха могли да се прилагат правилата на чл. 5 от Приложението към Препоръка на Комисията от 6 май 2003 година относно дефиницията на микропредприятията, малките и средните предприятия. С оглед на това, че посочената разпоредба отговаря на тази в Закона за малките и средните предприятия, в Закона за счетоводството се препраща към даденото определение в Закона за малките и средните предприятия.

За счетоводни цели, този критерий се прилага, както при отчитането на устойчивостта, така и когато предприятията и групите предприятия определят своята категория, от което произтичат различни права и задължения за тях.

▪ **Целите, които се поставят**

Прецизиране на определението за „нетни приходи от продажби“ по отношение на предприятията от трети държави, за които техни дъщерни предприятия и клонове, установени в Република България имат задължението да публикуват отчета им за устойчивостта.

Въвеждането на легална дефиниция за средната численост на персонала цели въвеждането на единен подход от предприятията при изчисляването на показателя за счетоводни цели.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени не са свързани с разходи за данъчно задължените лица и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

Прецизира се даденото в Закона за счетоводството определение за „нетни приходи от продажби“.

Въвеждането на дефиниция за средна численост на персонала ще гарантира по-ясното прилагане на закона.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направените предложения не се транспонират актове на Европейския съюз.

2.3. Удължаване на срока за изготвяне и приемане на национален счетоводен стандарт за счетоводно отчитане на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания по смисъла на Кодекса за социално осигуряване

▪ **Причини, които налагат приемането на законопроекта**

С § 193 на Преходните и заключителни разпоредби (в сила от 21.03.2026 г.) на Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (обн. - ДВ, бр. 27 от 2026 г.) е определен срок за изготвяне и приемане на национален счетоводен стандарт за счетоводно отчитане на фондовете за допълнително пенсионно осигуряване и на фондовете за извършване на плащания по смисъла на Кодекса за социално осигуряване, които е 30 септември 2026 година. Констатирана е необходимост от повече време за извършването на анализ за необходимостта от приемане на подобен счетоводен стандарт и неговото съдържание.

▪ **Целите, които се поставят**

Осигуряване на необходимото технологично време за осъществяване на процедурата.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени не са свързани с разходи за данъчно задължените лица и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

Ефективност от обсъждане на промяната.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направените предложения не се транспонират актове на Европейския съюз.

3. Изменения на паричните стойности в Закона за счетоводството

3.1 Посочване на определените с Директива 2013/34/ЕС суми в евро

▪ **Причини, които налагат приемането на законопроекта**

Съгласно § 5, ал. 1 от Преходните и заключителните разпоредби на Закона за въвеждане на еврото в Република България - ЗВЕРБ (в сила от датата, определена в Решение на Съвета на Европейския съюз за приемането на еврото от Република България, прието в съответствие с чл. 140, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и Регламент на Съвета на Европейския съюз, приет в съответствие с чл. 140, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз - ДВ, бр. 70 от 2024 г.) действащите нормативни актове, които уреждат задължения за плащане на такси, санкции, глоби и други публични задължения към държавата и общините в български левове, продължават да се прилагат в съответствие с предвидените в този закон правила за превалутиране. В съответствие с ал. 2 на същата разпоредба когато паричната сума в левове е посочена в закон или в подзаконов нормативен акт като резултат от въвеждане в българското законодателство на правен акт на Европейския съюз, в който изрично е посочена съответна сума в евро, при изменение на закона, съответно на подзаконовия нормативен акт, се посочва сумата в евро от правния акт на Европейския съюз.

Предложените изменения в чл. 19 и чл. 21 от ЗСч пренасят стойностите на показателите за балансова стойност на активите и нетни приходи от продажби при категоризиране на предприятията и групите според размера им, така както са заложени в чл. 3 на Счетоводната директива, изменена с Делегирана директива (ЕС) 2023/2775 на Комисията от 17.10.2023г. за изменение на Директива 2013/34/ЕС на ЕП и на Съвета по отношение на изменение на показателите за размер за микро-, малките, средните и големите предприятия и за групите.

▪ **Целите, които се поставят**

Целта на предложената промяна е да се синхронизират праговете, заложени в чл. 3 от Директива 2013/34/ЕС като същевременно бъдат спазени изискванията на ЗВЕРБ.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени не са свързани с разходи за данъчно задължените лица и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

Коректно представяне на стойности, произтичащи от Директива 2013/34/ЕС по отношение на праговете за категоризиране на предприятията и на групите предприятия.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направените предложения не се транспонират актове на Европейския съюз. Предложението е в съответствие с вече предвидените в ЗВЕРБ изисквания.

3.2. Актуализиране на парични стойности, включително и на глобите и имуществените санкции, и посочването им в евро

Във връзка с направен анализ на паричните стойности в закона с оглед превалутирането им в евро, са констатирани стойности, които не са променяни от влизането в сила на Закона за счетоводството (обн., ДВ, бр. 95 от 8.12.2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) Сред тях са голяма част от установените с административнонаказателните разпоредби глоби и санкции, с изключение на тези, свързани с отчитането на устойчивостта и фалшивото счетоводство. За изминалите години инфлацията обезцени санкциите, които вече имат символичен характер и са загубили превантивната си роля. Сегашните размери не отговарят на изискванията на ЕС за ефективни и пропорционални санкции.

За актуализацията на глобите и санкциите са предложени стойности, при прилагане на следната диференциация:

За санкции, непроменяни от 2016 г.: Размерът от лева се запазва в евро, което компенсира дългогодишния инфлационен натиск и изравнява тежестта на наказанието със съвременния стандарт на живот.

За санкции, непроменяни в периода 2020 – 2023 г.: Размерът се актуализира с 50 на сто, като е съобразен с инфлационните процеси.

За санкции, приети или променяни в периода 2024 – 2026 г.: Размерът в евро се превалутира и резултатът се закръглява надолу до най-близкото кратно на 50.

Във връзка с актуализацията на стойносттите в закона, със законопроекта е предложено повишаване на прага по чл. 3, ал. 4 на ЗСч за възможността за едностранно счетоводно записване от едноличните търговци до стойност, близка до действащия праг за регистрация по Закона за данък върху добавената стойност, както и на праговете по преферинциалните режими на чл. 28, ал. 2 и чл. 29, ал. 3 от ЗСч относно задълженията за инвентаризация и съдържанието на годишния финансов отчет на предприятия, чиито нетни приходи от продажби са под определения в закона размер. По отношение на праговете за извършване на независим финансов одит на малките предприятия и на юридическите лица с нестопанска цел е предложено показателите да бъдат превалутирани и закръглени като стойност, доколкото на същите е извършен преглед при предходна актуализация на праговете за малките предприятия през 2024 година.

▪ **Целите, които се поставят**

Повишаване ефективността на глобите и имуществените санкции като инструмент за превенция от нарушение на счетоводното законодателство.

Актуализация на стойностите в лева по закона и посочването им в евро.

▪ **Финансовите и други средства, необходими за прилагането на новата уредба**

Предложените промени не са свързани с разходи за данъчно задължените лица, които спазват нормативната уредба, и не изискват допълнителни бюджетни средства за изграждане на административен капацитет и техническа обезпеченост.

▪ **Очаквани резултати от прилагането**

Актуализиране на парични стойности и защита на коректните задължени по закона лица чрез ефективно санкциониране на недобросъвестните субекти.

▪ **Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз**

С направените предложения не се транспонират актове на Европейския съюз.

Съгласно разпоредбата на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, по проекта на акт са проведени обществени консултации, като проектът на акт, мотивите към него, частичната предварителна оценка на въздействието и становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет са публикувани на интернет страницата на Министерството на финансите и на Портала за обществени консултации.

На основание чл. 26, ал. 4, изречение първо от Закона за нормативните актове, обществените консултации са проведени със срок 30 дни.